

Tolppala Maritta

S151KA

GEOKÄTKÖILY
LASTENSUOJELULAITOKSEN
ARKIPÄIVÄSSÄ

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Joulukuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 4.12.2012
Tekijä(t) Tolppala Maritta	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalian koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)	
Nimeke Geokätköily lastensuojelulaitoksen arkipäivässä		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää Uudenmaan läänissä sijaitsevan lastensuojelulaitoksen käyttöön sopiva liikuntamuoto, joka toimisi sekä uutena vapaa-ajan aktiviteettina laitoksen asiakkaille että ohjaajien työkaluna nuorten innostamiseksi liikkumaan.</p> <p>Täksi liikuntamuodoksi valikoitui geokätköily, jossa yhdistyvät sekä liikunnan että luonnossa oleilun positiiviset vaikutukset ihmiseen. Tarkoituksena oli juurruttaa geokätköily laitoksen arkeen sosiokulttuurisen innostamisen periaatteita hyödyntäen.</p> <p>Hanke toteutettiin tutustumalla itse ja tutustuttamalla nuoret geokätköilyyn, käymällä geokätköilyretkillä lastensuojelulaitoksen nuorten kanssa sekä kartoittamalla laitoksen ohjaajien ja nuorten ajatuksia retkistä ohjaajille tehdyn kyselyn avulla.</p> <p>Geokätköily osoittautui kyseisen lastensuojelulaitoksen tarpeisiin vastaavaksi liikuntamuodoksi. Luonnossa yhdessä liikkumisella oli monia positiivisia vaikutuksia. Se muun muassa rauhoitti nuoria ja toi uusia puolia esiin ohjaajien ja nuorten suhteessa. Geokätköilyä liikkumaan innostamisen välineenä käyttävän ohjaajan tulisi kuitenkin itse olla kiinnostunut kätköilystä voidakseen innoittaa muita.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Lastensuojelulaitoksen nuoret, geokätköily, luonto, sosiologinen innostaminen, liikunnan merkitys, eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma.		
Sivumäärä 35	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) Liitteet: 1. Kysely työntekijöille		
Ohjaavan opettajan nimi Hirvonen Johanna	Opinnäytetyön toimeksiantaja	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 4.12.2012	
Author(s) Tolppala Maritta		Degree programme and option Degree programme in Social Work Bachelor of Social Services	
Name of the bachelor's thesis Geocaching in the everyday life of a child welfare institution			
Abstract <p>The goal of this bachelor's thesis was to find some form of physical activity that would meet the needs of a child welfare institution located in Southern Finland. Such an activity would serve as a new way for the youth of the institution in question to spend their free time, and also as a new tool for the employees to inspire the youth to exercise more.</p> <p>Geocaching, which effectively combines the benefits of both exercising and spending time in the nature, was selected to function as this new tool. The objective was to make geocaching take root in everyday life of the institution in question by means of sociocultural motivating.</p> <p>The project was carried out by first learning about geocaching and acquainting the institutionalized youth with it. The youth were then taken to several geocaching expeditions. Also, a questionnaire was given to the employees of the child welfare institution in question to learn about what both the youth and the employees thought of these trips.</p> <p>Geocaching turned out to be such a form of physical activity that met the needs of this child welfare institution. Being and exercising together in the nature had many positive effects. For example, it calmed down the youth and brought forth new aspects in the relationship between the youth and their "caretakers", i.e. the workers of the institution. However, if a worker wishes to utilize geocaching in inspiring the youth, he must first and foremost be interested in geocaching himself.</p>			
Subject headings, (keywords) the youth of a child welfare institution, geocaching, nature, sociocultural motivating, the significance of exercise, eco- and environmental psychology.			
Pages 35		Language Finnish	
		URN	
Remarks, notes on appendices 1 appendix, questionnaire for workers			
Tutor Hirvonen Johanna		Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	LIIKUNNAN MERKITYS NUOREN KEHITYKSELLE	2
2.1	Liikunnan merkitys nuorten terveydelle	2
2.2	Liikkumisen vaikutus psyykkisesti	3
2.3	Liikkumisen vaikutus fyysisesti	3
3	SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN	4
3.1	Innostamisen	4
3.2	Innostamisen toiminnallisuus	5
3.3	Innostaja	6
4	EKO- JA YMPÄRISTÖPSYKOLOGIAN NÄKÖKULMA	7
4.1	Luontoympäristönä	7
4.2	Luonto voimavarana	8
5	GEOKÄTKÖILY	9
6	IDEASTA TOTEUTUKSEEN	10
6.1	Kehittämistyön merkitys ja tavoitteet	11
6.2	Kohde ja hyödyn saajat	12
7	TOTEUTUS	12
7.1	Ensimmäinen retki geokätköille	14
7.1.1	FBK Hardom muistokivi	14
7.1.2	Liljendalin lintutorni	14
7.1.3	Silta Liljendalissa	15
7.1.4	Drömstrand Hopom	15
7.2	Toinen retki	16
7.2.1	Sigh	16
7.2.2	Bang	17
7.2.3	Whap	17
7.3	Kolmas retki	18
7.3.1	Lapinjärven kirkot	18
7.3.2	0km Lapinjärvi	18
7.3.3	Lapinjärven lintutorni	19
7.4	Neljäs retki	19

7.4.1	Thwack.....	20
7.4.2	Crackle	20
7.4.3	Ka-Blam.....	20
7.4.4	Splash.....	21
7.4.5	Railway station of Porlammi	21
7.4.6	Snap.....	21
7.4.7	Seep.....	22
7.4.8	Gurgle	22
7.4.9	Thrack, Splat, Sizzle	22
7.5	Viides retki luolalle.....	23
7.5.1	Bombergsgrottom	23
7.6	Kuudes retki Hiidenvuorelle.....	24
7.6.1	Hiidenvuori	24
7.6.2	Hiidensaaren laituri ja nuotiopaikka	25
7.6.3	Hiidenvuoren uimaranta.....	25
8	TYÖN ARVIOINTI.....	26
8.1	Vastausten antia	26
8.2	Oma arviointi	27
9	POHDINTA	29
	LIITE/LIITTEET	
	1 Yksisivuinen liite	

1 JOHDANTO

Idea opinnäytetyöni kehittämishankkeesta nousi omasta työelämästä lastensuojelulaitoksessa. Olemme usein työpaikkamme työryhmässä puhuneet ja havainnoineet, että lastensuojelulaitoksemme nuoret liikkuvat erittäin vähän. Useissa tutkimuksissa mm. Tuija Tammelin (yhdistykset, Etelä-Karjala, 2003.) on todennut, että nuoret liikkuvat aivan liian vähän. Omasta kiinnostuksestani luontoon ja geokätköilyyn nousi ajatus geokätköilyn käyttämisestä keinona, jolla nuoret saataisiin liikkumaan luonnossa.

Geokätköily on oivallinen liikuntamuoto, jota voi harrastaa yksin tai kavereiden kanssa. Jokainen geokätkö on omanlaisensa ja geokätköjä löytyy niin kaupungeista, tienvarsista, maastosta kuin retkeilyalueiltakin. (Geocache 2012.)

Useiden tutkimusten mukaan (muun muassa UKK –instituutti) luontoympäristö vaikuttaa myönteisesti ihmismieleen. Luonto poistaa stressiä, aktivoi liikkumaan ja kohoittaa mielialaa. Vaikkei ihmisellä olisi luontokokemuksia, niin luonnossa ihmisen on helppo omaksua uusia käyttäytymismalleja, ihminen tottuu nopeasti toimimaan luonnossa. (Rappe ym. 2003, 31.)

Kehittämishankkeen avulla oli myös tarkoitus saada geokätköily ohjaajien työkaluksi nuorten kanssa toimimiseen: yhdessä olemista, yhdessä tekemistä ja liikkumista luonnossa. Ohjaajan rooli on innostaa, saada nuoret mukaan toimintaan ja haluamaan tekemistä sekä liikkumista luonnossa.

Innostamien toimii käytännön keinona ihmisen sosiaalisen kasvun auttamisessa. Innostamisen avulla vahvistetaan myös yhteenkuuluvuuden henkeä yksilön ja ryhmän välillä. Kasvatuksellinen innostaminen auttaa ihmistä tekemisen ja käytännön kautta toteuttamaan itseään. (Kurki 2000, 40- 41.)

Päättötyöni alkuperäinen ajatus lähti työyhteisön tarpeista saada nuoret liikkumaan enemmän. Suunnitteluvaiheessa hyödynsin omaa kiinnostustani geokätköilyä ja luontoa kohtaan. Nämä yhdistäen päättötyöni aiheeksi tuli geokätköily lastensuojelulaitoksen arkipäivässä.

Aloin itse ottamaan selvää geokätköilyn saloista ja samalla esittelin ideaa työpaikallani lastensuojelulaitoksessa. Innostin lastensuojelulaitoksen nuoria ajatukselle geokätköilystä ottamalla aiheen puheeksi useaan otteeseen heidän kanssaan, kertoen heille omista kokemuksistani geokätköjen etsimisestä. Innostus tarttui sekä nuoriin että ohjaajiin.

Kävimme nuorten kanssa useamman kerran geokätkököretkillä, mahdollistaen heille näin kokemuksia luonnon ihmeistä, kuten upeista maisemista, jännittävästä luolasta, metsän eläimistä ja mustikoista.

2 LIKUNNAN MERKITYS NUOREN KEHITYKSELLE

2.1 Liikunnan merkitys nuorten terveydelle

Oululaisen tutkijan Tuija Tammelinin tutkimus on osoittanut kiistatta, että nuoruuden-aikainen liikunnan harrastaminen on yhteydessä aktiiviseen liikunnan harrastamiseen myös aikuisena. On myös osoitettu, että säännöllisesti liikkuvilla ihmisillä on pienempi riski sairastua yli 20 eri sairauteen tai sairauden esiasteeseen kuin fyysisesti passiivisilla. On arvioitu, että 15-18-vuotiaista viidennes on täysin passiivisia liikunnan suhteen, ja että kolmasosa nuorista liikkuu riittävästi terveytensä kannalta. (Terve Media Oy 2007.)

Kansallinen liikuntatutkimus on ainut trenditutkimus Suomessa, joka on tutkinut 3-18-vuotiaiden lasten ja nuorten säännöllistä liikunnan harrastamista. Tutkimusta on tehty neljän vuoden välein ja ensimmäinen on ollut vuonna 1995. Kansallisen liikuntatutkimuksen (vuosilta 2009-2010) mukaan 92% lapsista ja nuorista harrastaa liikuntaa, joista urheiluseuroissa 43%. Harrastustoiminta aloitetaan yhä nuorempana. Tutkimuksen mukaan lasten ja nuorten heikkoja kuntotestituloksia selittää osaltaan se, että yksin tai kavereiden kanssa harrastaminen on vähentynyt. Tutkimuksessa selvisi myös, että lähes kaikki lapset ja nuoret harrastavat liikuntaa, mutta liikunta on muuttunut pihalla ja lähialueilla leikkimisestä ja pelailusta enemmän harrastuslajien harjoittamiseksi. Kuitenkin on arvioitu lasten ja nuorten olevan huonompikuntoisia kuin ennen. Tutkimuksen mukaan tämä ristiriita selittyy sillä, että urheilulajien harrastaminen ei kuiten-

kaan riitä kompensoimaan sitä, että peruselämän fyysinen aktiivisuus on vähentynyt. (Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry 2009.)

2.2 Liikkumisen vaikutus psyykkisesti

Toimintaterapeutti Anu Kippola-Pääkkönen kirjoittaa, että fyysinen rasitus tuottaa mielihyvän tunnetta kehossa, koska liikunnan rasitus lisää elimistön omien endorfiinien tuotantoa. Se vaikuttaa myös elimistön hormonaaliseen tasapainoon, jolla tiedettävästi on myös merkitystä psyykkiseen tilaan. Liikunta tuottaa muun muassa serotoniinia aivoihin, mikä taas auttaa lievittämään masennusta ja ahdistusta. Kippola-Pääkkönen kertoo myös, että liikunnan psyykkistä vaikutusta on selitetty myös sillä, että liikkumalla tuotetaan väliaikaista lämmön nousua, ja tämä yhdessä keskushermoston lisääntyneen verenkierron kanssa vaikuttaa ahdistusta lieventävästi. Liikunta parantaa ihmisen oloa eli muun muassa kohottaa mielialaa, auttaa hallitsemaan stressiä, kohentaa itsetuntoa sekä vähentää masennuksen oireita. On myös todettu vähemmän yksinäisyyttä, toivottomuutta ja ujoutta niillä nuorilla, jotka harrastavat liikuntaa kuin niillä, jotka eivät harrasta liikuntaa. (Koulutuksen tutkimuslaitos 2004.)

Liikunta on yksi menetelmistä, joita ihminen käyttää psyykkisen hyvinvointinsa säätelyyn. Tutkimuksissa on todettu, että ne ihmiset, jotka liikkuvat, ovat tyytyväisempiä elämäänsä kuin ne ihmiset, jotka eivät liiku. Tutkimuksissa on myös todettu, että ihminen saa välitöntä mielihyvää, kun liikkuu vähintään 20 minuuttia ja voi itse vaikuttaa siihen, miten liikkuu. (Sandström 2010, 291- 293.)

2.3 Liikkumisen vaikutus fyysisesti

Liikunta on luonnollinen osa lapsen ja nuoren elämää, ja sen pitäisi tuottaa mielihyvää, iloa ja elämyksiä. Tähän päästään, jos toteutetaan liikuntaa lasten ja nuorten näkökulmasta ja pitkälti myös heidän ehdoillaan. Lapsen perusoikeuksiin kuuluu oppia liikunnan perustaitoja omista lähtökohdistaan käsin. Monipuolinen ja paljon toistoja sisältävä liikuntaharjoittelu kehittää motorisia perustaitoja. 13-18-vuotiaan pitäisi liikkua päivittäin tunnista puoleentoista tuntia. Päivittäisen liikunnan pitäisi sisältää niin rasittavaa kuin tehokastakin liikuntaa, jossa sydämen syke nousisi ja jonka aikana

hengästyy. Päivittäinen liikunta voisi olla esimerkiksi ripeää kävelyä vaikka kymmenen minuuttia kerrallaan. Tehokas liikunta edistää sydänterveyttä ja kehittää kestävyyskuntoa paremmin kuin kevyt liikunta. (Nuori Suomi 2008, 19- 22.)

Luonnossa liikkuminen on aivan erilaista kuin esimerkiksi kaupungissa liikkuminen, missä tiet on tehty valmiiksi. Luontoympäristöllä on tutkitusti myönteinen vaikutus oman kehon hallintaan. Luonnossa liikkuminen tarjoaa myös hyvää harjoitusta motoriseen kehitykseen. (Salonen 2010, 104.)

LIKES-tutkimuksessa (2010) on selvitetty liikunnan yhteyttä nuorten tunne-elämään ja käyttäytymishäiriöihin sekä terveyteen. Tutkimustulokset vahvistavat liikunnan merkityksen terveydelle. Ne nuoret, jotka liikkuvat vähän kokevat terveydentilansa yleisesti huonommaksi, kuin ne nuoret, jotka liikkuvat aktiivisesti. Tutkimuksessa todettiin myös aktiivisella liikunnalla olevan yhteyttä koulumenestykseen. Tutkimuksessa vahvistui, että vähäinen liikunnan harrastaminen on yhteydessä tunne-elämän häiriöihin, muun muassa ahdistukseen, masennukseen, somaattisiin vaivoihin sekä sosiaalisiin ongelmiin. (Liikunta & Tiede, 6/2010.)

3 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

Leena Kurki (2000) esittää määritelmän argentiinalaisen Ezeguiel Ander-Eggin mukaan ”*sosiokulttuurinen innostaminen on ihmisten elämänlaadun kehittymiseen liittyvien, osallistuvaan pedagogiikkaan perustuvien sosiaalisten käytäntöjen yhdistelmä. Käytäntöjen lopullinen tavoite on edistää ihmisten omaa osallistumista kulttuuriseen kehitykseensä luomalla tilanteita ja mahdollisuuksia ihmisten väliselle kommunikaatiolle ja vuorovaikutukselle*” (Kurki 2000, 21).

3.1 Innostamisen

Kurki (2000) esittää Professori J.V. Merinon (1997) näkemyksen, jonka mukaan innostaminen muodostuu kahdesta päätavoitteesta. Ensimmäinen päätavoite on ”herätetään henkiin elämää siellä, missä sitä ei ole”. Tällä Merinon tarkoittaa sitä, että innos-

taminen luo liikettä, huolestuneisuutta, levottomuutta sekä tukee aloitteellisuutta, asioiden täytöntöönpanoa, itsenäistä toimintaa ja vastuuntuntoa. Merinon toinen pääta-voite on tukea jo olemassa olevia kykyjä sekä saada ne liikkeelle. Merinon mukaan näihin tavoitteisiin päästään motivoimalla, herättelemällä, vahvistamalla ja koor- dinoimalla yksilöitä ja ryhmiä. Tarkoituksena on myös motivoida ihmisiä osallistu- maan sosiaaliseen ja kulttuuriseen toimintaan. (Kurki 2000, 23.)

Kurjen (2000) mukaan innostaminen on myös kasvatuksellista toimintaa, joka tukee yksilön sosiaalista kasvua, sosiaalisen tietoisuuden heräämistä ja lujittumista sekä so- siaalista sitoutumista. Innostaminen myös vahvistaa solidaarisuuden henkeä yksilöi- den ja ryhmien välillä. Innostaminen tukee myös yksilön omaa osallisuutta yhteisöjen- sä kehittämiseen. Usein ymmärretään, että kasvatuksellinen innostaminen auttaa ih- mistä toteuttamaan itseään ja elämään elämäänsä täydesti sen eri osa-alueilla. Ihminen kuitenkin elää omaa elämäänsä tekemällä, oppimalla ja suunnittelemalla. Ihmisen oma elämä rakentuu jokaisesta päivästä, yhdessä oman yhteisönsä vuorovaikutussuhteiden, sosiaalisuuden, kulttuurin sekä luonnon kanssa. (Kurki 2000, 41- 42.)

3.2 Innostamisen toiminnallisuus

Innostamisen toiminnallisuudessa on aina läsnä kolme ulottuvuutta. Nämä ulottuvuu- det ovat sosiaalinen, kulttuurinen ja pedagoginen ulottuvuus. (Ruuskanen ym. 2011, 52.)

Sosiaalisella tarkoitetaan, että toiminta on vuorovaikutuksellista ja yhdessä toimimis- ta. Toiminta kehittää solidaarisuutta eli tukee yhteisöllisyyttä ja tunnetta siitä, että ihminen kuuluu johonkin ryhmään. Sosiaalisella innostamisella tuetaan yksilön vapa- utta ja oma-aloitteisuutta sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on myös, että ihminen itse kehittää omia vaihtoehtojaan ja taitoja ratkaista omia tarpeitaan ja ongelmiaan. Samalla pidetään yllä ihmisen luovuutta ja aktiivisuutta, joka on yhtey- dessä senhetkiseen kokemukseen ja konkreettiseen tilanteeseen. (Kurki 2000, 26.)

Kulttuurisessa toiminnassa luovuus tulee osaksi arkielämää. Ihmisen luovuutta voi sanoa välineeksi, jolla hän tuo esille omia ajatuksia ja voi vaikuttaa yhteiskunnallises- ti. Kulttuuri on myös sosiaalista perimää ja ihminen sopeutuu siihen tiedostamattaan.

Esimerkiksi talvi luo pohjoiseen tietynlaista elämäntapaa ja tuo oman osansa pohjoiseen kulttuuriin. Kulttuurissa eläminen on toisaalta elämäntyyli ja siinä ihminen toimii niin kuin on aina toimittu eli sopeudutaan siihen kulttuuriin ja katsotaan taaksepäin. Ihmisen pitää kuitenkin katsoa myös eteenpäin ja silloin hän toimii myös kulttuurin luojana. (Oppimateriaali, Kurki Leena.)

Pedagogisessa toiminnassa tavoitteena on ihmisen kasvun kokonaisvaltainen tukeminen yksilönä sekä sosiaalisena että yhteiskunnallisena toimijana. Tällä pyritään siihen, että ihminen löytäisi oman paikkansa elämässä. Toiminnalla herkistetään ihmisen havaintokykyä ja kehitetään kriittisen ajattelun valmiuksia. Pedagoginen eli kasvatuksellinen toiminta perustuu kokemukselliseen oppimiseen, jota kautta ihmisen tietoisuus kehittyy omasta ympäröivästä todellisuudesta käsin. Toiminnalla tavoitellaan myös oman vastuun tiedostamista, asenteiden muutosta ja motivaation heräämistä. (Ruuskanen ym. 2011, 50.)

3.3 Innostaja

Innostajaa voidaan pitää myös helpottajana tai välittäjänä. Tällä tarkoitetaan sitä, että innostaja organisoii ryhmää, helpottaa ryhmän elämää ja toimii tavoitteiden asiantuntijana. Innostaja on koko ajan yhteydessä ryhmäänsä ja on katalysaattorina ryhmän käytännöllisessä toiminnassa. (Ruuskanen ym. 2011, 52- 53.)

Innostaja voi olla ohjaaja (työntekijä), mutta ohjaaja ei voi olla innostaja, ellei itse ole innostunut toiminnasta. Hän toimii toiminnan ohjaajana, joka mahdollistaa puitteet toiminnalle ja tarttuu aloitteisiin. Innostaja motivoi ja innostaa ihmisiä tulemaan mukaan toimintaan. Innostaja tukee toimintaa niin, että ryhmä pääsee kohti päämääräänsä. Innostajan pitää saada ihmiset analysoimaan kokemuksiaan ja pohtimaan kokemuksiaan suhteessa ryhmän toisten jäsenten kokemuksiin. Toiminta ei kuitenkaan saa olla innostajasta riippuvaista, sillä innostaja ei ole johtaja. Innostajan pitää toimia niin, että hän tekee itsensä tarpeettomaksi toiminnan eteenpäin viemisessä. Innostajat työskentelevät muun muassa erilaisissa projekteissa, vaikkapa nuorten tai vanhuksien parissa. (Kurki 2000, 81 -83 & Ruuskanen ym. 2011, 53-55.)

4 EKO- JA YMPÄRISTÖPSYKOLOGIAN NÄKÖKULMA

”Ekopsykologia tarjoaa uuden ulottuvuuden ympäristöliikkeelle. Ekopsykologia ehdottaa, että läheisempi yhteys luontoon auttaa meitä pelastamaan planeettamme ja samalla lisäämään psyykkistä hyvinvointia. Tämä tarkoittaa parempaa mielenterveyttä, enemmän iloa sekä kokonaisempia ihmisiä.”

Jane Goodall

Ekopsykologisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on osa luontoa, halusi hän sitä tai ei. Ympäristöpsykologia puolestaan tuottaa tietoa fyysisen ympäristön vaikutuksista ihmiseen. Luonto vaikuttaa ihmiseen myönteisesti, poistaa stressiä ja houkuttelee liikkumaan. Voidaankin sanoa, että luonto vaikuttaa myönteisesti ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Jos ihminen eristäytyy luonnosta, niin samalla hän eristäytyy kulttuurista ja sitä kautta tuntee turvattomuutta. (Salonen 2005, 32- 33.)

4.1 Luontoympäristönä

Luontoympäristöä on tutkittu paljon ja sitä tutkitaan edelleen. On vahvaa näyttöä luontoympäristön myönteisistä vaikutuksista ihmisen toimintakykyyn ja terveyteen. Luontoympäristöä käytetään myös hoitomuotona terapiassa ihmisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Luonto elvyttää eli myönteiset luontokokemukset tervehdyttävät ihmistä. (Salonen 2010, 23- 25.)

Luontoympäristö auttaa ihmistä hahmottamaan ajankulkua luomalla yhteyden vuoden- ja vuorokaudenaikoihin. Luontoympäristö on ihmiselle merkityksellinen riippumatta siitä, millaisesta ympäristöstä tai kulttuurista hän tulee. Luonto herättää ihmisessä tunteita, ja monella onkin luonnossa jokin paikka, mistä hän hakee lohtua ja helpotusta vaikeina aikoina. Luontoympäristön stressiä lieventävää vaikutusta on mitattu myös verenpaineen laskuna ja sydämen syketiheyden alenemisena. (Tapaninen ym. 2002, 100.)

Turvallinen ympäristö luo lapselle myönteistä minäkuvaa ja auttaa uskomaan omiin kykyihin. Luonto ympäristönä haastaa lasta leikkimään ja liikkumaan, se rohkaisee

lasta tutkimusmatkalle ja kehittää luovuutta. Luonto herättää lapsessa uteliaisuutta ja on lapsen kiinnostuksen kohde. (Rappe ym. 2003, 82-84.)

Luonnossa ihmisen mieli rauhoittuu ja hyvinvointi lisääntyy, vihan sekä pelon tunteet heikkenevät ja myönteinen mieliala vahvistuu. Ihminen pystyy luontoympäristön avulla ja hakeutumalla luontoon säätelemään paremmin tunnetilojaan. Luonto auttaa ihmistä palauttamaan mieleensä arvokkaita ja myönteisiä asioita (Green Care Finland 2012).

4.2 Luonto voimavarana

Luonto elvyttää ihmistä, etenkin myönteisillä luontokokemuksilla on voimakas elvyttävä vaikutus ihmiseen. Elvyttävällä paikalla luonnossa tarkoitetaan paikkaa, jossa ihminen voi ladata akkujaan tai vapautua stressistä. Aistien ylikuormittaminen tai jatkuva tarkkaavaisuuden ylläpitäminen laittaa ihmisen tiedonkäsittelykapasiteetin kovalle koetukselle. Etenkin tällaisissa tilanteissa ihminen tarvitsee sellaista paikkaa, jossa voi elvyttää mielen tasapainoa. Elvyttävän paikan ei välttämättä tarvitse olla kaukana, vaan se voi olla vaikkapa lähipuisto tai ikkunanäkymä. Ihmisellä voi olla useampikin mielipaikka. Elvyttävän paikan löytyminen voi viedä aikaa, mutta jokainen löytää varmasti lopulta oman, itselleen sopivan paikan. Luontoympäristön elvyttävä vaikutus jaetaan usein neljään elementtiin – lumoutumiseen, arjesta irrottautumiseen sekä jatkuvuuden- ja yhteensopivuuden kokemukseen. (Salonen 2005, 65 -66.)

Lumoutumisella tarkoitetaan sitä, kun ihminen kiintyy tahattomasti johonkin paikkaan ja tämä paikka kiinnostaa ja innostaa ihmistä. Arjesta irrottautuminen tarkoittaa, että on paikka jossa ihmisen kiire, huolet ja arki unohtuvat hetkellisesti ja mieliala koheenee. Jatkuvuuden kokemuksella tarkoitetaan paikkaa, jossa ihminen tuntee olevansa omassa ja ihan toisenlaisessa paikassa eli ihminen tuntee ja kokee olevansa ihan omassa toisenlaisessa maailmassa. Yhteensopivuuden kokemus tulee ihmiselle, kun hän tuntee olevansa tasapainossa, tavoitteet ja tunne itsestä ovat yhtä ympäristön kanssa. Ihminen on osa luontoa. (Salonen 2005, 66 -68.)

Metsätutkimuslaitoksen teematutkimuksessa (2010) on verrattu ulkoilun virkistävyyttä muihin vapaa-ajan harrastuksiin. ”*Tutkimustuloksista käy ilmi, että luontoon liittyvät*

harrastukset tuottivat monia muita vapaa-ajan harrastuksia enemmän mielihyvää. Vastaajat kokivat ne selvästi virkistävämpinä kuin esimerkiksi itsensä kehittämiseen liittyvät harrastukset, kuten opiskelu vapaa-aikana ja ilmaisu- tai taideharrastukset.” Tutkimuksessa todettiin myös, että luonnossa ja sisäliikuntatiloissa liikkuminen koettiin yhtä vahvana virkistymiskokemuksena. Tutkimuksessa todettiin vielä lisäksi, että ihmisille psyykkistä hyvinvointia tuottavat kaikentyypiset viherympäristöt. Ihmiset saivat vahvoja elpymiskokemuksia erityisesti metsä- ja peltoympäristöissä, joissa oli myös vesielementti. (Yle Areena 2012.)

5 GEOKÄTKÖILY

Geokätköily harrastus on lähtenyt liikkeelle Yhdysvalloista ja on hetkessä levinnyt ympäri maailman. Suomeen geokätköily on tullut syyskuussa vuonna 2000. Geokätköjä on Suomessa yli 4 000 ja maailmassa noin puoli miljoonaa. Geokätköily on seikkailuhenkistä ulkoilua, jossa etsitään niin sanottuja aarteita. Harrastajia sanotaan kätköilijöiksi ja he etsivät maastoon piilotettuja geokätköjä. Kätköjä etsitään GPS -laitteen tai internetistä tulostettavan kartan avulla. Myös muiden kätköilijöiden internetiin tallentamat kätkökuvaukset saattavat olla hyödyksi. Kätköt on piilotettu niin, ettei tavallinen ulkoilija niitä huomaa. Ne on pääsääntöisesti piilotettu näkymättömiin esimerkiksi kivenkoloon, puunkoloon tai sillan rakenteisiin. (Metsähallinto 2012.)

Geokätköjen vaikeustasoja on viisi ja luokitus on tehty maaston vaikeuden mukaan. Helpoimmat löytyvät nopeasti ja niihin pääsee jopa pyörätuolilla. Haastavampia löydettäviä ovat kaikkein vaikeimman tason kätköt, joiden löytämiseksi voi joutua käyttämään fyysistä ponnistelua tai esimerkiksi kiipeily- tai sukellusvarusteita. (Metsähallinto 2012.)

Päästäkseen katsomaan geokätköjen tietoja täytyy ensin rekisteröityä geokätköily sivustolle osoitteessa www.geocache.fi. Rekisteröityminen on maksutonta. Kätköjen koordinaatit näkyvät harrastajille, kuten myös kätkön kuvaus sekä millaisessa rasiassa kätkö on. Yleensä se on filmipurkki tai pakastusrasia, joka sisältää lokikirjan, johon kirjataan kätkön löytymisestä. Rasiassa on yleensä myös kynä ja pieniä vaihdettavaksi tarkoitettuja esineitä. Harrastajat myös kirjaavat kätkön löytymisen nettisivuille, jotta

toiset harrastajat voivat tarkistaa kuinka moni on löytänyt kätkön ja milloin viimeksi on käyty kätköllä (Metsähallinto 2012).

Geokätköilyn harrastajilla on myös pelisääntöjä, esimerkiksi jos kätkön haluaa perustaa, niin ensin kysytään lupa maanomistajalta. Luonnon roskaaminen on ehdottomasti kielletty. Pelin henkeen ei myöskään kuulu kätkön tuhoaminen tai siirtäminen (Luonto). Geokätköilijällä on myös omaa sanastoa, esimerkiksi jästit. Jästejä ovat kaikki sellaiset ihmiset, jotka eivät ole geokätköilijöitä. Kätköilijän pitää varoa jästejä ja etsiä geokätköjä huomaamattomasti, ettei kukaan muu huomaisi kätköä.

Geokätkön nimi, tunnus, tyyppi, koko, sijainti sekä vaikeus- ja maastoluokitus ovat tietoja kätköstä, jotka löytyvät geokätköily sivuilta. Kätkön tekijä kirjoittaa usein kätköstä esittelyn ja mitä kannattaa huomioida mennessään kätköä etsimään. (Geokätköily.) Geokätkö on usein piilotettu nähtävyyden lähelle, jolloin geokätkön nimi voi olla esimerkiksi Hiidenvuori. Tällöin kätkökuvauksessa on myös usein tietoa kyseisestä nähtävyydestä. (geocaching 2012.)

Geokätköilyistä on tehty muutamia opinnäytetöitä. Maarit Kinnusen (2010) opinnäytetyössä haastateltiin geokätköjen tekijöitä ja pyydettiin heitä arvioimaan kätköilyyn liittyviä elämyksiä. Sanna Lankisen (2010) opinnäytetyössä pyrittiin puolestaan kehittämään Vierumäen urheiluopistolle geokätköilystä palvelutuote, jota voisi sitten markkinoida yritysasiakkaille. Hanke onnistui hyvin ja sen avulla Vierumäen myyntiluvut ovatkin kasvaneet. Kyselyjen perusteella myös yritysasiakkaat olivat tyytyväisiä tähän uuteen palvelutuotteeseen. Annakaisa Linna (2011) on opinnäytetyössään selvittänyt geokätköjen käyttömahdollisuuksia opetuksessa (esimerkiksi ympäristökasvatuksen opetuksessa) tekemällä geokätköjä luonnonsuojelualueelle.

6 IDEASTA TOTEUTUKSEEN

Omassa työssäni lastensuojelulaitoksessa olen ollut huolissani siitä, että nuoret liikkuvat aivan liian vähän ja huomannut, että heitä on vaikea saada innostumaan minkäänlaisesta liikunnasta. Lastensuojelujohtaja on usein kokouksissamme puhunut liikunnasta ja liikkumisesta ja haluaisi, että nuoremme saataisiin aktivoitua liikkumaan

enemmän. Tästä sain idean, että löytäisin jonkin liikkumismuodon, josta saisimme työkalun nuorten kanssa toimimiseen.

Halusin myös luonnon jollakin tavalla mukaan, koska luonto puolestaan rauhoittaa mieltä. Olimme aikaisemmin tehneet laavuretkiä ja ne olivat mielestäni onnistuneet hyvin ja nuoret olivat pitäneet niistä. Kyseessä oleva lastensuojelulaitos on niin sanotusti maalla ja suurin osa nuoristamme puolestaan pääkaupunkialueelta, joten heillä ei välttämättä ole kovin vahvaa kosketusta luontoon. Sitoutumista vaativiin ja aikataulutettuihin harrastuksiin nuoria on vaikea saada, sillä he eivät usein ajattele huomista pidemmälle. Laitoksella on oma liikuntasalivuoro, jolloin pelataan jotakin joukkuelajia. Pelaamiseen osallistuvat talolla sillä hetkellä olevat nuoret ja aikuiset. Laitoksella on myös omia kanootteja, mutta kanoottien käyttö on vain joidenkin ohjaajien erityisosaamista, joten niiden käyttö jää usein aika vähälle. Pitäisi olla jokin liikuntamuoto, mikä ei olisi tiettyyn aikaan, paikkaan tai ohjaajaan sidottu.

Puhuin aiheesta lastensuojelujohtajan kanssa ensimmäisen kerran joulukuussa 2011. Lastensuojelujohtaja näytti vihreätä valoa tälle hankkeelle ja siitä alkoi suunnitteleminen. Helmikuussa 2012 pidin koululla suunnitelmaseminaarin, jossa sain luvan aloittaa päättötyöni ja siitä alkoi geokätköjen saloihin opettelu. Maaliskuussa 2012 ostin oman GPS -laitteen ja itse kävin geokätköjä etsimässä ensimmäisen kerran myös maaliskuussa 2012. Nuorten kanssa kävin ensimmäisillä geokätköillä toukokuussa 2012.

6.1 Kehittämistyön merkitys ja tavoitteet

Kiinnostuksen luominen uusiin liikuntamuotoihin palvelee sekä asiakkaitamme eli nuoria että myös ohjaajia, kun tietää mitä nuorten kanssa voisi tehdä tai mihin nuorten kanssa mennä. Liikkumista pystyy kuka tahansa ohjaaja vetämään omien vahvuuksien tai mieltymisten mukaan, ja vielä jos saadaan nuoretkin haluamaan jotakin liikkumista, niin silloin olemme askeleen pidemmällä nuorten hyvinvoinnin tukemisessa.

Kehittämistyöni tavoitteena on saada lastensuojelulaitoksen arkikäyttöön uusi liikkumismuoto, jota voisivat käyttää niin nuoret kuin ohjaajatkin. Liikkuminen tuo hyvää mieltä ja yhdessä oloa, yhteistä tekemistä nuorille ja ohjaajille. Liikkuminen edistää terveyttä ja tuo hyvää oloa liikkujalle. Nuoret usein passivoituvat murrosiässä ja heitä

on vaikea saada liikkumaan. Liikkumattomuus on ongelma myös niillä nuorilla, jotka tulevat lastensuojelulaitokseen, ja nyt tavoitteena olisikin saada heidät liikkumaan ja tehdä liikkumisesta mukavaa yhdessäoloa nuorten ja ohjaajien välille. Tavoitteena oli myös saada nuoret aktivoitumaan liikkumiseen niin, että he alkaisivat itse sekä haluta liikuntaa että ehdottaa sellaisia liikkumismuotoja, joita he haluaisivat harjoittaa.

6.2 Kohde ja hyödyn saajat

Opinnäytetyön kehityshanke on suunnattu Uudenmaan läänissä sijaitsevan lastensuojelulaitoksen nuorille ja ohjaajille. Hyödynsaajina ovat asiakkaat eli laitokseen sijoitetut nuoret. Liikkuminen tuo nuorille hyvinvointia, hyvää oloa ja terveellistä elämäntapaa. Hyötyä hankkeesta on myös ohjaajille: he saavat käyttöönsä työkalun nuorten aktivoimiseksi liikkumaan. Hanke lisää myös laitoksen yhteishenkeä, yhdessä olemme, yhdessä teemme ja yhdessä liikumme. Hyötyä hankkeesta on myös kenelle tahansa lasten ja nuorten kanssa työskentelevälle – opinnäytetyöstäni voi saada ideoita sekä infoa tällaisen hankkeen toteuttamiseen.

Opinnäytetyössäni ei tule julki kyseessä olevan lastensuojelulaitoksen nimi. Olen myös vaihtanut niin nuorten kuin ohjaajienkin nimet, jotta heitä ei voida tunnistaa ja heidän yksityisyytensä pysyy salassa. (Tietosuojavaltuutettu toimisto 2012.)

Työtä arvioin sekä oman että toisten ohjaajien kokemuksen ja havaintojen pohjalta retkistämme. Työntekijöille laadin kyselyn, jossa kysyttiin muun muassa sitä, että mitä he ajattelevat geokätköilyn käyttömahdollisuuksista lastensuojelulaitoksessamme, millaisia havaintoja he ovat tehneet nuoristamme retkiemme jälkeen sekä ovatko he kuulleet nuorten keskustelevan geokätköilystä.

7 TOTEUTUS

Alkuvuodesta 2012 aloin toteuttaa hanketta, ensin kysellen lastensuojelulaitoksen nuorilta mitä he haluaisivat tehdä vapaa-ajalla lastensuojelulaitoksessa. Kysely ei tuottanut tulosta, he kertoivat haluavansa vain kotilomille. Sitten aloin tietoisesti tuoda esille geokätköilyä kertoen millaista se on. Eräs poika alkoi kiinnostua aiheesta ja hä-

nen kanssaan keskustellen ja netistä etsittiin tietoa geokätköilystä. Ohjaajien kanssa myös puhuttiin geokätköilystä ja kiinnostusta alkoikin löytyä niin ohjaajista kuin nuoristakin.

Nuorten kanssa kävimme myös läpi geokätköilyn sääntöjä, puhuttiin jästeistä (sellainen henkilö, joka ei harrasta geokätköilyä) ja muutenkin luonnossa liikkumisesta ja jokamiesoikeuksista. Monet kerrat ruokapöydän ääressä puhuttiin näistä asioista, välillä nuoret aloittivat keskustelun ja välillä ohjaajat.

GPS -laitteita olisin saanut koululta lainaksi, mutta koska yhden laitteen hinta on noin 500 euroa, niin en uskaltanut ottaa riskiä lainalaitteen rikkoontumisesta tai katoamisesta. Etsin tietoa laitteista ja lopulta päätin ostaa itselleni laitteen, joka tukee geokätköilyä ja maksoi parisataa vähemmän kuin ne, mitä koululta olisin saanut lainaan. Sitten rekisteröin itseni geokätköilijöihin ja aloin tutkimaan missä geokätköjä on.

Ensimmäisen kerran tutustuin kätköjen etsimiseen maaliskuussa 2012 ystävättäreni kanssa, joka oli harrastanut muutaman vuoden geokätköjen etsimistä. Hänelläkään ei ollut kokemusta GPS -laitteesta, ja niinpä tutustuimme nyt myös laitteeseen. Laite ei toiminut niin kuin olisimme halunneet vaan näytti ainoastaan maantiet. Vihjeiden avulla löysimme ensimmäisen kätkön, GPS -laitteesta ei ollut tämän kätkön etsimisessä hyötyä. Laitteen käytön opiskelussa meni paljon enemmän aikaa kuin olin kuvitellut ja siihen piti ostaa myös maastokartta, joka maksoi 200 euroa eli hintaa tuli lopulta yhtä paljon kuin koulun laitteille. Maastokartta helpotti laitteen käyttöä geokätköjen etsimisessä. Kävin maaliskuussa 2012 vapaa-ajallani useamman kerran geokätköilemässä ja kerroin lastensuojelulaitoksen nuorille aina geokätköilykerroistani. Sainkin näin osan nuorista innostumaan ja kyselemään, että koska lähdetäisiin kokeilemaan geokätköilyä.

Nuorille kerroin myös GPS -laitteen kalleudesta sekä ongelmista että onnistumisista, joita koin käyttäessäni GPS -laitetta geokätköily retkilläni.

7.1 Ensimmäinen retki geokätköille

Ensimmäisen kerran lähdimme geokätköilemään 12.5.2012 ohjaaja Marjan ja neljän nuoren Matin, Roopen, Nikon ja Aatun kanssa (nimet muutettu). Mukaan otimme kuuden geokätkön tiedot ja vihjeet. Automatalla ensimmäiselle geokätkölle luettiin vihjeitä ja kerrattiin geokätköilyn sääntöjä. Nuoria muistutettiin siitä, että olisimme ikään kuin turisteja katselemassa paikkoja ja geokätkön löydettyämme laittaisimme lokikirjaan nimimerkin ja geokätkön takaisin samaan paikkaan, josta sen otimme. Meillä oli mukana myös GPS -laite, joka auttaa paikallistamaan geokätkön koordinaatit oikein.

7.1.1 FBK Hardom muistokivi

Saavuimme ensimmäiselle geokätkölle ja GPS -laite alkoi piipata. Löysimme etsimämme muistomerkin ja lopulta nuorista Matti löysi geokätkön. Kaikki katsoimme millainen kätkö oli ja mistä se löytyi. Merkitsimme lokikirjaan käyntimme, laitoimme geokätkön takaisin paikalleen, ja nyt meillä oli ensimmäinen geokätkö löydettyinä. Nuorista Niko alkoi yllättäen äänekkäästi huudella löydöstämme, joten ohjaajat muistuttivat tässä vaiheessa, ettei moinen huuteleminen kuulu geokätköjen etsintään. Autossa kertosimme taas geokätköilyn sääntöjä ja luimme seuraavan geokätkön vihjeitä ja lähdimme ajamaan seuraavaa geokätköä kohti.

7.1.2 Liljendalin lintutorni

Autossa laitoimme GPS -laitteeseen tämän geokätkön koordinaatit. GPS -laite ilmaisi piippauksellaan meidän olevan kätkön lähistöllä. Vihjeistä tiesimme, että lintutorni on myös siellä. Ajoimme auton parkkiin ja lähdimme etsimään geokätköä. Tämä geokätkö olikin sitten vaikeampi löydettävä eli vihjeet vähän hämäsivät meitä ja lopulta luotimme lähinnä GPS -laitteeseen sekä ohjaajan vaistoon. Matti löysi myös tämän geokätkön ohjaajan avustuksella. Merkittyämme käyntimme lokikirjaan ja katselimme hetken lintutornista avautuvia hienoja näkymiä. Lintuja emme tornista nähneet, vaikka niin toivoimmekin. Olimme kuitenkin löytäneet geokätkön, ja niin matkamme jatkui seuraavaa geokätköä kohti.

7.1.3 Silta Liljendalissa

Vuorossa oli silta, joka löytyi lyhyen matkan päästä edelliseltä geokätköltä. Vielä kerrettiin vihjeitä ja sitten lähdettiin etsimään geokätköä. Osa nuorista jäi toisen ohjaajan kanssa sillan toiseen päähän ja osa meni sillan toiseen päähän. Sitten rupesimme kaikki etsimään ja miettimään, että missähän geokätkö voisi olla. Jonkin aikaa kiviä käänneltyämme päätimme mennä etsimään sillan alta, ja sieltä Matti kätkön löysikin. Roopea alkoi suututtaa, että miksi Matti löytää kaikki geokätköt. Laitoimme lokikirjaan nimimerkin sekä geokätkön takaisin paikoilleen ja sitten suuntasimme seuraavaa kätköä kohti.

7.1.4 Drömstrand Hopom

Tämä geokätkö sijaitsi tutulla uimarannalla, missä olimme edellisenä kesänä käyneet nuortemme kanssa uimassa. Geokätkön vihjeet luettuamme aloimme etsiä kätköä. GPS -laite ei toiminut, joten emme voineet käyttää laitetta. Aloimme etsiä geokätköä vihjeiden perusteella. Tämän kätkön etsimiseen kului eniten aikaa. Roopea alkoi hermostuttaa, kun kätköä ei meinannut löytyä, ja hän ilmaisi muille, miten tyhmää koko geokätköily hänen mielestään on. Niko ja Aatu etsivät ilman sen kummempaa vastustamista, tosin heidänkin etsimistähtinsa alkoi laantua, kun geokätköä ei alkanut löytyä. Matti oli kaikkein innokkain etsijä ja miettikin yhdessä ohjaajan kanssa, että mistähän geokätköä kannattaisi etsiä. Mietintä tuotti tulosta ja lopulta löysimme tämänkin kätkön. Roope hermostui lisää ja alkoi säättiä itseään sanoen kuinka tyhmä hän on ja että hän ei koskaan löydä geokätköä. Sitten keskustelimme, että ryhmänä me näitä etsimme ja miten hienoa on kun löysimme geokätkön, vaikka etsimiseen menikin aikaa yli puoli tuntia.

Autossa huomasimme, että meiltä oli mennyt aikaa jo kaksi tuntia ja vielä olisi jäljellä kaksi vähän kauempana sijaitsevaa geokätköä. Kun mietimme yhdessä, että mitä tehdä, mennäänkö etsimään vai takaisin talolle, kukaan nuorista ei vastustanut geokätköjen etsintöjen jatkamista. Päätimme yhteisymmärryksessä lähteä takaisin talolle, koska kello oli jo paljon ja nuorilla oli iltapalan aika.

Matkan aikana talolle Niko kysyi, että ”mikä tän nimi oli mitä tehtiin?”. Kerroimme, että se oli geokätköilyä, johon Niko: ”Nyt mä voi leijua kavereille, että olen käynyt geokätköillä.” Niko oli ainut nuoristamme, joka oli ennen lähtöämme vastustanut retkeämme. Hän oli ollut hyvin levoton koko päivän talolla. Kuitenkin talolle päästyämme hän söi rauhassa iltapalan ja kävi suihkussa sekä oli rauhallinen ja hyväntuulinen. Ohjaajien kesken totesimme, että Niko on ihan eri poika nyt kuin ennen retkeämme. Muutkin nuoret olivat todella rauhallisia ja retkemme oli onnistunut, vaikka Roope tapansa mukaan ilmoitti miten tyhmää koko juttu hänen mielestään oli. Ohjaaja Marja oli myös ensimmäistä kertaa geokätköilemässä ja hänen kommenttinsa oli: ”Tämähän on mukavaa ja mukaansatempaavaa.”

7.2 Toinen retki

Seuraava retkemme oli 27.5.2012. Nyt mukana nuorista oli Jaakko, Aatu, Anni, Petri ja Niko sekä minun lisäksi toinen ohjaaja Miika (nimet muutettu). Meillä oli kolmen geokätkön koordinaatit ja vihjeet mukana.

7.2.1 Sigh

Pääsimme ensimmäiseen kohteeseen, joka osoittautuikin olevan metsässä. Hyttysiä oli todella runsaasti, eikä meillä ollut mukana hyttyssumutetta. Niko, Anni ja Aatu eivät suostuneet tulemaan metsään hyttysten takia. Jaakko ja Petri tulivat metsään etsimään geokätköä, manaillen kuitenkin hyttysten paljoutta. Petri etsi hetken, mutta sai sitten tarpeekseen hyttysistä ja meni tielle odottamaan niiden nuorten seuraksi, jotka eivät suostuneet etsimään metsästä geokätköä. Etsimme geokätköä pitkän tovin ja jonkin ajan kuluttua Jaakkokin lopetti geokätkön etsimisen. Me ohjaajat jatkoimme etsimistä vielä hetken, koska Miika ei ollut koskaan ollut geokätköilemässä ja halusi nähdä millainen geokätkö on. Koska kukaan nuorista ei enää etsinyt kätköä, pohdimme ohjaajien kesken, että jätetäänkö tämä geokätkö löytämättä ja lähdetään seuraavaa kätköä etsimään vai vieläkö etsisimme lisää. Päädyimme siihen, että käymme metsässä vielä yhden kerran ja sitten siirrymme seuraavaan kohteeseen, löytyi kätköä tai ei. Tässä vaiheessa me ohjaajat mietimme myös, että mitäköhän tästä retkestä tulee, kun nuoret

eivät innostuneet etsimään geokätköä. Etsimme vielä kerran ja geokätkö löytyi kuin löytyikin. Kirjasimme käyntimme lokikirjaan, laitoimme kätkön takaisin piiloon ja lähdimme kohti seuraavaa geokätköä.

7.2.2 Bang

Seuraava geokätkö olikin tuulisella, aukiolla paikalla, ja tätä kätköä alkoivat kaikki nuoretkin etsiä. Pian ohjaaja Miika ja nuorista Anni löysivät yhteisvoimin tämän kätkön. Laitoimme nimimerkin lokivihkoon ja geokätkön paikoilleen. Sitten lähdimme seuraavaa geokätköä kohti.

7.2.3 Whap

Tämä geokätkö oli lyhyen matkan päästä edellisestä geokätköstä. Luimme vihjeet ja lähdimme etsimään kätköä. Tässä kohteessa oli myös iso ”vanhanajan” keinu, josta pojat innostuivat kovasti. Keinuminen kiinnosti poikia enemmän kuin geokätkön etsiminen, mutta Anni innostui etsimisestä ja etsikin ahkerasti geokätköä. Etsimme kätköä hyvän aikaa ja lopulta löysimme sen. Pojat keinuivat edelleen ja annoimme heidän keinua jonkin aikaa ennen kuin lähdimme takaisin talolle.

Tällä kertaa retkellämme oli viisi nuorta, jotka eivät olleet kaikkein parhain yhdistelmä. Nämä nuoret provosoivat usein toinen toistaan tekemään tyhmyyksiä, mutta emme voi aina valita ketkä nuorista lähtevät mukaamme. Etsittävät geokätköt voimme kuitenkin valita ja arvioida, mille kätkölle on viisasta viedä ketäkin nuoria. Hyttyset tekivät varmasti oman osansa siinä, ettei nuorten kiinnostus ”kätköilyyn” herännyt ainakaan vielä ensimmäistä geokätköä etsiessämme, mutta toisaalta olimme ulkona luonnossa raittiissa ilmassa ja nuoret saivat kaivattua liikuntaa. Pojatkin keinuivat, vaikka tämän ikäiset eivät välttämättä enää kehtaakaan keinua. Pidän erittäin hyvänä asiana sitä, kun joku nuori innostuu geokätköilystä, ja tällä kertaa Anni innostui etsimisestä. Kysyessäni Miikalta mitä hän piti retkestämme, niin ensimmäisen geokätkön kohdalla Miikan ajatus oli ollut, että ”tästähän tulee kaaos, miten selviämme”, mutta loppujen lopuksi retkemme onnistui hänenkin mielestään hyvin. Aikaa retkeemme kului reilut kaksi tuntia.

7.3 Kolmas retki

Matti (nimi muutettu) oli jo useamman kerran tuonut julki, että hän haluaisi lähteä etsimään geokätköjä ohjaajan kanssa kahdestaan. Olimmekin jo useasti suunnitelleet lähtevämme, mutta sitten oli aina tullut jotain muutoksia emmekä olleet päässeet etsimään. Yhtenä iltana mietimme asiaa ja tulimme siihen tulokseen, että aamulla lähdemme ennen kuin Matti lähtee linja-autolla kotilomalle. Pääsimme toteuttamaan suunnitelmamme 26.7. ja valitsimme kolme lähistöllä sijaitsevaa geokätköä. Aamulla luimme vielä viimeiset vinkit ja otimme GPS -laitteen mukaan. Matkalla autossa katsoimme vielä missä järjestyksessä meidän kannattaa lähteä kyseisiä geokätköjä etsimään. Näiden geokätköjen valintaan vaikutti myös se, että Matin kanssa voi käydä näillä geokätköillä, koska Matti on ymmärtänyt ”pelin hengen” eikä ole vaaraa siitä, että hän kävisi sotkemassa geokätköjä tai kertoisi toisille nuorille missä geokätköt ovat.

7.3.1 Lapinjärven kirkot

Jätimme auton kirkon parkkipaikalle, Matilla oli GPS -laite ja niin lähdimme geokätköä etsimään. Vihjeissä oli tärkeä tieto, ettei kätkö ole kiviaidassa eikä kirkon pihapiirissä. Kiersimme kirkon aita ja sitten kuului piippaus GPS -laitteesta, eli olimme lähellä geokätköä. Aloimme katsella ympärillemme ja löysimme geokätkön aivan jalkojemme juurelta. Laitoimme nimimerkin lokikirjaan, geokätkön takaisin samaan paikkaan ja lähdimme seuraavaa geokätköä kohti.

7.3.2 0km Lapinjärvi

Jätimme auton parkkiin ja loimme vielä viimeiset silmäykset vihjeisiin. Sitten lähdimme geokätköä kohti Matti edellä GPS -laitteen kanssa. Tätä geokätköä jouduimme etsimään kauemmin eikä GPS -laitteestakaan ollut hyötyä – se piippasi väärässä kohdassa. Onneksi emme luottaneet yksin GPS -laitteeseen, vaan käytimme myös järkeämme sekä vihjeitä hyväksi kätköä etsiessämme. Päätelimme toi tulosta ja niin

löytyi tämäkin geokätkö. Kirjasimme geokätkön löytymisen lokivihkoon. Olimme hyvin aikataulussamme ja matkamme jatkui viimeistä geokätköä kohti.

7.3.3 Lapinjärven lintutorni

Auton jätimme parkkipaikalle, luimme viimeiset vihjeet ja lähdimme kävelemään lintutornille päin. Siellä olikin hyvä tie, mutta laitteemme ohjasi meitä metsikköön. Sitteen Matti huomasi, että ”jästejä” liikkuu lähellämme. Tämähän hidastaa geokätkön etsintää, joten puhelimme niitä näitä, katselimme maisemia ja laitoimme GPS -laitteen piiloon. Epäilimme, että yksi ”jästeistä” saattoi olla samalla asialla puhelimensa kanssa, koska hänen puhelimensa piippasi. Katsoimme Matin kanssa toisiamme ja totesimme ”taitaa olla samat aikeet”. Kun vihdoinkin pääsimme jatkamaan etsintöjä, huomasimme reitillämme ison ojan. Matti hyppäsi ketterästi ojan yli, mutta itse totesin, etten pysty hyppäämään, kenkänikin olivat jo ihan savessa. Matti lähti kulkemaan eteenpäin GPS -laitteen kanssa ja itse lähdin etsimään toista reittiä, samalla manaten sitä etten ollut ottanut saappaita mukaan. Lopulta pääsin ojan toiselle puolen ja aloin huhuilla Mattia, joka olikin vain muutaman metrin päässä minusta ja hyssytteli, koska oli löytänyt geokätkön. Tämä geokätkö olikin korkealla ja naamioitu hyvin. Matti oli hyvin tyytyväinen siihen, että hän löysi geokätkön, kun itse olin vasta matkalla kätkölle. Laitoimme vielä nimimerkin lokikirjaan ja niin olimme löytäneet ne geokätköt, joita olimme lähteneet etsimäänkin. Aikaakin jäi sen verran, että Matti ehti hyvin bussiinsa.

7.4 Neljäs retki

Seuraava retki oli 26.7.2012. Tarkoitus oli viettää retkellä puoli päivää, joten otimme myös evästä mukaan. Lähistöllä sijaitsi runsaasti geokätköjä. Valitsimme niistä 12 kätköä, joiden tiedot ja vihjeet otimme mukaan. Nyt meitä oli mukana nuorista Jaakko, Roope ja uutena Nina sekä ohjaajista Marja, joka oli ollut kerran aikaisemminkin mukana, sekä tietysti myös minä. Pakkasimme autoon itsemme, nuoret, eväät, GPS -laitteen sekä vihjeet ja lähdimme retkellemme. Yksi geokätköistä sijaitsi melko lähellä yläkoulua, mutta tällä kokoonpanolla pystyimme käymään myös kyseessä olevalla kätköllä, koska mukana olleista nuorista kukaan ei ollut kyseisessä koulussa tai me-

nossa kyseiseen kouluun. Olimme ohjaaja Miikan kanssa käyneet etsimässä samalta suunnalta kolme geokätköä jo aiemmin, mutta emme silloin menneet kovin lähelle yläkoulua, sillä meillä oli mukana nuoria, jotka olivat syksyllä menossa kyseiseen kouluun, emmekä voineet olla varmoja siitä, etteivätkö nuoret kouluajalla kävisi geokätköllä.

7.4.1 Thwack

Vihjeiden perusteella ja GPS:n avulla löytyi ensimmäisen geokätkön paikka ja lähdimme kaikki etsimään geokätköä. Hetken etsimme ja geokätkö löytyi arvaamattomasta paikasta ja ihmettelimme, että tällaiseenkin paikkaan kätkö voidaan laittaa. Tämä oli retkemme ensimmäinen geokätkö sekä löytö. Lokikirjaan kirjattuamme lähdimme seuraavaa geokätköä kohti.

7.4.2 Crackle

Vihjeiden perusteella tiesimme olevamme oikealla paikalla, mutta jakaannuimme kuitenkin kahteen ryhmään. Toinen ryhmä lähti maantietä ja toinen polkua pitkin joelle päin, eikä montaa metriä ehditty kävellä kun geokätkö jo löytyi. Geokätkö oli huonokuntoinen, mutta meillä ei ollut mukana uutta rasiaa taikka pussia, joten emme voineet korjailta geokätköä. Huhuilimme toiselle porukalle, että voimme jatkaa matkaa seuraavaan kohteeseen.

7.4.3 Ka-Blam

Tämä geokätkö sijaitsi museoalueella. GPS piippasi väärässä paikassa ja näin ollen ohjasi meidät etsimään viitisen metriä sivummalta. Taitavasti piilotettu geokätkö löytyi niin sanotusta peruspiilosta. Ryhmämme jokainen jäsen etsi samoista paikoista, samoja kiviä käänneellen, mutta kätkö vain ei osunut kohdalle. Viimein noin puolen tunnin tiiviin etsimisen jälkeen Roope osasi lähestyä kätköä oikeasta suunnasta, ja muutamia kiviä käännettyään löysi kätkön. Kuittasimme jälleen käyntimme lokikir-

jaan, asettelimme kivet samalla tavalla kuin ne olivat olleet ja jatkoimme kohti seuraavaa geokätköä.

7.4.4 Splash

Otimme vihjeet esiin, menimme autosta ulos ja melko lyhyen etsimisen jälkeen geokätkö olikin jo käsissämme. Sitten laitoimme vielä nimimerkin lokiin ja lähdimme seuraavaa geokätköä etsimään.

7.4.5 Railway station of Porlammi

Juna-asema jäi taaksemme ja pysähdyimme mutkaan heti junaradan jälkeen. Etsimme kätköä ehkä puoli tuntia sitä kuitenkaan löytämättä. Katsoimme uudestaan vihjeitä ja syötimme GPS -laitteeseen kahteenkin kertaa koordinaatit, mutta se ei auttanut geokätkön löytämisessä. Näimme kuitenkin kyykäärme ja myös se alkoi hillitä etsimishalujamme. Lopulta annoimme periksi ja suuntasimme seuraavaa kätköä kohti. Tämä geokätkö jäi löytymättä, mutta Roope ei ollut koskaan nähnyt luonnossa kyytä ja nyt hän sitten näki.

7.4.6 Snap

Edellisestä geokätkö paikasta ajoimme noin 500 metriä ja laitoimme auton parkkiin. Jakauduimme etsimään ojan eri puolille ja geokätkö löytyikin nopeasti. Tällaista geokätkön paikkaa emme vielä aikaisemmin olleetkaan nähneet ja olikin hyvä, että oma uteliaisuus paljasti geokätkön. Ihmettelimme tovin geokätkön paikkaa ja sitten hoidimme normaalirutiinit eli kirjoitimme nimimerkin lokiin ja menimme autoon. Tässä vaiheessa söimme pienen välipalan, josta saimme energiaa seuraavien geokätköjen etsimiseen.

7.4.7 Seep

Ajoimme muutaman kilometrin eteenpäin reittiämme, jätimme auton parkkiin ja kävelimme suoraan seuraavalle geokätkölle. Tämä oli varmasti kaikkein nopein löytö minä tällä reissulla olimme tehneet. Sitten lähdimme seuraavaa geokätköä kohti.

7.4.8 Gurgle

GPS -laitteen piipattua parkkeerasimme auton ja jalkauduimme luontoon. Jaoimme ryhmämme kolmeen pienempään yksikköön, koska havaitsimme, että mahdollisia piilopaikkoja kätkölle oli useita. Nuoret saivat huomata, että GPS -laitteeseenkaan ei voi luottaa sataprosenttisesti, koska laitetta käyttänyt Jaakko ei löytänyt kätköä sen helpommin kuin muutkaan. Itse kannustin nuoria seuraamaan muiden kätköilijöiden mahdollisesti jättämiä jälkiä, koska usein kätkölle johtaa toisten jäljistä muodostunut polku. Huomattuani itse kivikasan uumenissa pilkottavan geokätkön, kutsuin Ninaa lähemmäs itseäni etsimään kätköä. Etsittyään hetken kivien päällä kävellen Nina havaitsi kätkön ja pääsi näin mukaan geokätköilyn saloihin. Laitettuamme nimemme lokiin jatkoimme seuraavalle geokätkölle.

7.4.9 Thrack, Splat, Sizzle

Tämä geokätkö oli kaksiosainen. Emme olleet vielä aikaisemmin yrittäneet ratkaista sellaista kätköä. Ensimmäinen geokätkö löytyi suhteellisen helposti, mutta emme osanneet ratkaista päätkötkön sijaintia. Kaikilla alkoi olla nälkä. Päätimme yhteisymmärryksessä lopettaa geokätköjen etsimisen tältä päivältä, vaikka vielä muutaman geokätkön koordinaatit olisivat olleet mukana. Lähdimme etsimään paikkaa, jossa voisimme paistaa makkaraa ja nauttia ulkoruokailusta.

Talolle palattuamme nuoret olivat todella raukeita ja hyväntuulisia. Nina oli ollut ensimmäistä kertaa mukana ja totesi, että ”geokätköily oli ihan mukavaa ja siinä menee aika nopeasti”. Tämä retkemme venähti viisituntiseksi ja aika meni retkellä todella nopeasti.

7.5 Viides retki luolalle

Muutaman kilometrin päässä laitoksestamme on luola ja luolassa geokätkö. Olimme jo aikaisemmin puhuneet, että kyseinen paikka olisi kiva käydä tutkimassa. Luolalle ei kuitenkaan voi mennä, jos on satanut paljon vettä. Sää ei meitä suosinut, joten jouduimme siirtämään luolalla käyntiä useaan otteeseen. Samalla viikolla oli myös tarkoitus käydä nuorten kanssa mustikassa, mutta emme saaneet nuoria innostumaan mustikkametsälle. Luola on paikallinen nähtävyys ja tieltä sinne oli matkaa noin kymmenen metriä. Luolan suu on hyvin mitättömän näköinen reikä, joka sijaitsee viisimetrisen jyrkänteen alla, ison kiven takana. Luola on niin matala, että sinne pitää ryömiä.

7.5.1 Bombergsgrottom

Lopulta 5.8.2012 pääsimme starttaamaan luolalle. Ohjaajista oli mukana minun lisäksi Miika (nimi muutettu). Otimme mukaan taskulamppuja sekä huonot vaatteet päällemme, koska meidän piti ryömiä ja sinäkin päivänä oli satanut vettä. Nuorista mukana oli Roope, Jaakko, Niko ja Paavo (nimi muutettu). Paavo oli ensimmäistä kertaa geokätköä etsimässä. Luimme geokätkön vihjeet ja lisäksi Miikalla oli tietoa luolan sijainnista ja niinpä luola löytyi helposti.

Miika, Jaakko ja Paavo ryömivät heti luolaan ja alkoivat etsiä geokätköä. Roope ja Niko pohtivat, että uskaltaako luolaan mennä vai ei. Lopulta Niko meni luolaan, mutta kertoi samalla, että hänelle tulee ahtaanpaikankammo ja niinpä ohjeistin häntä tulemaan pois luolasta. Luolan suulta huutelin vihjeitä geokätkön etsijöille ja hetken päästä Roope sanoi minulle: ”Puhu hiljempaa, tuolta tulee muita ihmisiä myös tänne.” Samalla katsahdin tielle päin, tien sivussa oli auto parkissa ja ”jästejä” näkyvillä. Kun kätköä ei alkanut löytyä, muutimme suunnitelmaa niin, että osa ryhmästä meni luolan toiselle puolelle. Tällöin myös Roope uskaltautui ryömimään sisälle luolaan, ja Nikokin tuli luolaan uudelleen. Itse jäin luolan oikealle puolelle edellä mainittujen poikien kanssa, kun Miika puolestaan ryömi muiden nuorten kanssa luolan vasemmalle puolelle. Roope poistui luolasta hetken siellä oltuaan. Mukana olleista kolmesta taskulampusta toimi lopulta vain yksi, ja tunne yhteenkuuluvuudesta lisääntyi merkittävästi joukon edetessä pimeässä luolassa yhden lampun avulla. Kätköä emme kuiten-

kaan löytäneet, ja suunnittelimme palaavamme luolalle joskus myöhemmin – toimivien lamppujen kera.

Luola oli metsässä ja metsässä oli valtavasti isoja mustikoita. Nuoret söivät mustikoita ja ihmettelivät kuinka isoja ja hyviä ne olivat. Alettiin ohjaajien kesken puhua, että tiedätkö mitään sen parempaa kuin vastapöimittämistä mustikoista leivottu mustikkapiirakka. No, nuoret kuuntelivat ja itse ehdottivat että emmekö voisi mennä mustikkaan ja paljonko piirakkaan tarvitsee mustikoita. Todettiin, että käydään talolla syövässä ja sitten lähdetään mustikkaan. Ja näin me teimmekin. Vaikka geokätköä emme löytäneetkään, näimme kuitenkin luolan ja kaikki myös uskalsivat tulla ryömimään luolaan, ja Nikokin voitti ahtaanpaikankammonsaa. Roope oli hyvin sisäistänyt geokätkön sääntöjen järkeistä, eli kukaan ulkopuolinen ei saa arvata, että olemme geokätköä etsimässä. Pääsimme myös nauttimaan itse poimittujen mustikoiden mausta ja mustikkapiirakasta.

7.6 Kuudes retki Hiidenvuorelle

Olimme nuorten kanssa edellisenä kesänä käyneet Hiidenvuoren nähtävyyksiä katsellessa. Olimme myös paistaneet nuotiopaikalla makkaraa ja halukkaat olivat myös uineet. Huomasimme, että täällä on myös geokätköjä ja koordinaatit olivat valmiina odottamassa sitä, kun tulee tilaisuus lähteä Hiidenvuorelle geokätköjä etsimään. Eräänä iltana tuli mahdollisuus lähteä ja niin me matkaan lähdimme 8.8.2012 heti päivällisen jälkeen. Tiesimme, että tässä menee useampi tunti, joten otimme myös mukanaan makkaraa ja juomista. Tällä kertaa mukana oli minun lisäkseni ohjaajista Pirkko ja nuorista Jaakko sekä Roope. Hiidenvuorelle kun saavuttiin, niin Pirkko lähti eväitemme kanssa nuotiopaikalle ja minä poikien kanssa kiipeämään vuorelle.

7.6.1 Hiidenvuori

Matkalla vuorelle muisteltiin erästä lahoa känkäräpuuta mikä oli vuosi sitten ihmettelymme kohteena, mutta kyseistä puuta ei enää näkynyt. Sinne oli tehty lisää rappusia ja muutamia penkkejä oli myös ilmestynyt matkan varrelle. Ihan perille asti emme päässeet, kun GPS alkoi piipata ja aloimme etsiä geokätköä. Hyvän ajan etsimme ja

sitten huomasimme kivien kolosta geokätkön kulman näkyvän. Ei muuta kuin geokätkö esiin, merkintä lokikirjaan ja geokätkö paikoilleen. Pojille totesin, että jos haluatte, niin voidaan lähteä nuotiopaikalle, jolloin Jaakko esitti minulle vastakysymyksen; ”Onko meillä niin kiire, ettei keritä katsomaan hienoja maisemia”. Todellakaan ei ollut kiire mihinkään. Itse olin ajatellut, että nuoret olivat nähneet ne maisemat eivätkä halua uudelleen nähdä, mutta he halusivatkin uudelleen nähdä maisemat, mistä yllätyin positiivisesti. Hiidenvuoren päältä katsottuna maisemat oikeasti ovat upeat. Hyvän aikaa katselimme maisemia ja samalla puhuimme niitä näitä. Sitten lähdimme nuotiopaikalle kävelemään ja pojat kysyivät yhdestä polusta, että eikö tämä oikaise sinne nuotiopaikalle, en ollut asiasta varma, mutta pojat halusivat että lähdemme kyseistä polkua pitkin ja niin me menimme.

7.6.2 Hiidensaaren laituri ja nuotiopaikka

Saavuimme nuotiopaikalle ja myös GPS -laite piippasi, joten geokätkö oli lähistöllä. Etsimme jonkin aikaa, mutta emme löytäneet. Jätimme geokätkön etsimisen sikseen ja aloimme auttaa nuotio sytytyksessä. Puutilanne olikin heikonlainen, mutta löysimme vajasta muutaman kuivan puun. Etsimme kätköä jälleen, kun odotimme, että päästään makkaraa paistamaan. Paistoimme makkaraa ja samalla silmäilimme missähän geokätkö voisi piileskellä. Lopulta löysimme kätkön ja vielä jatkoimme nuotiolla istuskelua. Piti myös nuotio sammuttaa ja varmistaa, ettei se enää syty. Pojat aktiivisesti hakivat vettä järvestä, ja näin saatiin nuotio hyvin sammutettua. Meillä oli vielä yksi geokätkö jäljellä ja kun pojat olivat valmiit lähtemään eteenpäin, niin lähdimme viimeistä geokätköä kohti.

7.6.3 Hiidenvuoren uimaranta

Auto parkkiin ja ei kauan kestänyt, kun geokätkö bongattiin. Löysimme geokätköt joita tulimme etsimään, nautimme luonnosta ja huomasimme, että kellohan on jo paljon, mutta mukava ja kiireetön ilta meillä oli. Sitten meillä olikin tunnin ajomatka talolle. Olimme tulleet noin viitisen kilometriä, kun valkoinen kissa juoksi tien yli. Hetken päästä Jaakko huomasi, että nyt menee jänis tien yli metsään. Matka jatkui hetken ja aloimme ihmetellä, että mitä nyt on tiellä. Siinäähän leikki kolme supikoiran

pentua ja auton lähestyessä ne juoksivat metsään. Saimme uutta puheenaihetta kun näimme luonnon eläimiä, eikä tämä tähän vielä loppunut. Oltiin tultu jo vähän isomalle tielle ja kappas vaan, kettu juoksee tien yli ja Roope kertoo, ettei ole koskaan ennen nähnyt luonnossa kettua. Luonnon eläimet saivat meidät hyvälle mielelle retkemme päätteeksi.

Tämä retki jäi omaan mieleenkin, luonnon kauneus ja se, ettei meillä ollut kiirettä. Nuoret viihtyivät ja keskenäänkin keskustelivat asiallisesti, vaikka talolla ärsyttävät toinen toistaan ja saavat toisinaan kunnan kinastelun aikaiseksi. Tämän onnistuneen retken jälkeen tuli itsellekin tunne, että tämän takia minä teen tätä työtä.

8 TYÖN ARVIOINTI

Arvioin päättötyöni kehittämistyöhanketta oman ja mukana olleiden ohjaajien kokemuksen sekä kyselyn (liite 1.) vastauksien pohjalta.

8.1 Vastausten antia

Kyselyn jaoin seitsemälle ohjaajalle, joista kuusi vastasi kyselyyn. Kyselyn saajista kaksi oli ollut mukana retkellä ja viisi ei ollut.

Kysyin, ovatko ohjaajat valmiita lähtemään nuorten kanssa kätköjä etsimään. Kaikki ohjaajat olivat valmiita lähtemään, tosin yhdessä vastauksessa luki että ”osaajan” mukana. Lisää tietoa kaikki vastaajat halusivat geokätköilystä, kartoista ja GPS -laitteesta. Yhdellä ohjaajista ei ollut mitään tietoa geokätköilystä.

Osa vastaajista oli kuullut nuorten puhuvan positiivisesti ja innostuneesti geokätköilystä, etenkin jos nuori oli löytänyt geokätkön ja surkuttelua, kun ei ollut löytänyt. Yksi vastaajista oli kuullut nuorten puhuvan geokätköilystä negatiivisesti, mutta vastaaja ei eritellyt asiaa sen kummemmin. Nuoret olivat myös puhuneet luolasta ja geokätköstä, joka oli piilotettu kiven sisään. Retkien jälkeen nuorten käytöksessä oli huomattu innostuneisuutta ja puheliaisuutta, ja muutenkin nuoret olivat olleet aktiivi-

sempia ja positiivisempia. ”Energian purkua” oli selvästi tapahtunut reissun aikana. Osa vastaajista ei ollut työvuorossa, kun olimme tulleet geokätköilyretkeltä.

Kysyin myös, kannattaako heidän mielestään geokätköilyä juurruttaa meidän toimintaamme, ja kaikkien vastanneiden mielestä kyllä kannattaa. Eräässä vastauksessa sanottiin geokätköilyn olevan mukavaa ulkoilua ja liikkumista. Vastaaja koki hyvänä asiana myös sen, että retkillä on tietty kohde. Yhden vastaajan mielestä geokätköily on silloin tällöin hyvä harrastus.

8.2 Oma arviointi

Opinnäytetyöni kehittämishankkeen tarkoitus oli tuoda geokätköily lastensuojelulaitoksen vapaa-aikaan, jotta nuoremme liikkuisivat luonnossa yhdessä ohjaajien kanssa. Nuorille geokätköily tarjoaa erilaista tekemistä lastensuojelulaitoksen vapaa-aikaan ja ohjaajille työkalun, jolla nuoria saadaan innostettua liikkumaan luonnossa.

Mielestäni opinnäytetyöni kehittämishanke onnistui hyvin. Nuorten kanssa luonnossa vietetty aika poiki muutakin kuin kätköillä käymisen: muun muassa nähtävyyksiä, metsän eläimiä, mustikoita sekä eväiden syömistä ulkona. Näen kuitenkin geokätköilyn tärkeänä keinona nuorten houkuttelemiseksi luontoon, ja ennalta arvaamatta se voi tuoda retkillemme muutakin kuin geokätkön löytymisen. Tällä tarkoitan esimerkiksi luonnon eläimiä, joita näimme, sekä nuorten innostumista mustikoiden keräämiseen. Myös maisemat, joita nuoret halusivat katsella, olivat retkien arvokasta antia. Geokätkö on usein piilotettu jonkin nähtävyyden lähelle.

Luonnossa, poissa talolta, oleminen tuo uusia puolia esiin nuorissa ja ohjaaja–nuori-asetelmassa. Luonnossa olemme tietyllä lailla samalla viivalla ja meillä on yhteinen päämäärä, geokätkön löytäminen. Ekopsykologisesta näkökulmasta kumppanuus ja tasavertaisuus ovat tärkeämpiä kuin kilpailu tai pyrkimys toisen voittamiseen (Salonen 2005, 106).

Tarkoitus oli toteuttaa vielä useampi retki, mutta talolla asiat eivät aina mene niin kuin on suunniteltu. Lastensuojelulaitoksessa tulee aina tilanteita, ettei voi lähteä retkeilemään. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi uuden nuoren saapuminen taloon, nuoren

etsimistä tai sairastumista tai muuten nuoren asioiden selvittämistä. Sade myös vesitti toisinaan retkemme.

Oma ajatusmaailma myös nuorten kanssa on avartunut ja vaikka olisin ensisijaisesti se innostaja, niin huomaa olevani myös innostettavissa nuorten ajatuksista tai toiveista. Tästä hyvä esimerkki on Hiidenvuoren retkeltä, jossa löysimme kätkön ja olisin ollut valmis heti palaamaan nuotiopaikalle, niin nuoret kysyivät, että onko meillä kiire, emmekö voisi mennä myös katsomaan maisemia. Tässä huomasi mielestäni hyvin sen, että ohjaajina yritämme usein keksiä uutta tekemistä ja viedä nuoria sellaisiin paikkoihin, missä emme aikaisemmin ole käyneet, mutta tämä kokemus osoitti, että hyväksi todetussa paikassa voisi käydä useamminkin.

Toinen esimerkki samalta retkeltä oli, kun lähdimme vuorelta kulkemaan alaspäin nuotiopaikalle, niin nuoret halusivat oikaista nuotiopaikalle metsän läpi, jossa oli epämääräisiä polkuja. Ensimmäinen ajatukseni oli, että ”ei, mennään kunnon polkua pitkin” ja samassa huomasin kuitenkin sanovan, etten tiedä mihin polut vievät, mutta sen verran pitää olla seikkailumieltä, että jos haluatte niin mennään. Niin me menimme ja olin varma että eksymme, mutta nuoret osasivatkin hyvin suunnistaa nuotiopaikalle.

Kyselyjen kautta vahvistui oma näkemykseni geokätköilyn soveltuvuudesta laitoksemme vapaa-aikaan. Innostuneisuutta löytyi niin ohjaajista kuin nuoristakin.

Muutaman kätköily kerran jälkeen uskalsin myös antaa GPS -laitteen aina jollekin nuorelle, joka halusi sillä etsiä. Nuorille kerroin laitteen kalleudesta ja he ymmärsivät miten laitetta käytetään ja jos eivät osanneet, niin heti tulivat kysymään neuvoa eivätkä alkaneet GPS -laitetta ”hajottamaan”. Tämä tuntui minusta hyvältä, koska usein talomme nuorilla on ”hällä väliä” – asenne niin talon tavaroihin kuin toistensa ja omiinkin tavaroihin.

Yhdessä tekeminen tuo yhteenkuuluvuuden tunnetta, kokemuksia ja elämyksiä niin nuorille kuin ohjaajillekin. Nuoret saivat myös onnistumisen kokemuksia kun geokätkö löytyi ja epäonnistumisen kokemuksia kun emme löytäneetkään kätköä.

9 POHDINTA

Geokätköily on mielestäni seikkailun, aarteensimisen ja suunnistuksen yhdistelmä. Ennen päättöyöni aloittamista puhuin asiasta muutaman harrastajan kanssa ja heistä osa ei nähnyt sitä lastensuojelulaitoksen nuorten harrastuksena, koska heidän mielestään nuoret rikkovat kätköt eivätkä kunnioita geokätköilyn sääntöjä. Itse olin eri mieltä soveltuvuudesta ja vein geokätköilyä lastensuojelulaitokseemme. Mielestäni vastuu on ohjaajalla nuorten kanssa toimiessa, ohjaaja innostaa ja antaa tarpeeksi tietoa nuorille eikä ota liian suurta ryhmää mukaan, jotta hallitsee tilanteen. Olen myös tyytyväinen lopputulokseen ja siihen, että luonto toi meidän retkiimme myös ennalta arvaamattomia elementtejä, kuten metsän eläimiä. Otin kuitenkin harrastajien huolet ja näkökulmat huomioon, kun lähdimme lastensuojelulaitosnuorten kanssa geokätköilemään.

Ohjaustilanteessa on aina vuorovaikutus läsnä ja lasten vuorovaikutustaidot kehittyvät, jos ohjaaja ohjaa johdonmukaisesti kasvatuksellista toimintaa. Kokemukset herättävät tunteita, jolloin ohjaajan tehtävä on olla läsnä ja tukea lasta tunteissaan. (Autio & Kaski 2005, 79- 80.)

Ensimmäinen retki oli meille kaikille uutta ja opettelua. Vaikka olin aikaisemmin puhunut omista geokätköily kokemuksistani ja säännöistä, niin jokainen on kuitenkin yksilö ja oli ajatellut geokätköilyn omassa mielessään omanlaisena puuhana, kun siitä ei vielä ollut omakohtaista kokemusta. Tieto ja kokemus luovat turvallisuuden tunnetta nuorille, kun he muun muassa tietävät mitä lähdetään tekemään ja etsimään. Kun on tarpeeksi turvallinen olo, toimintaan tulee mukaan myös nautinto ja halu oppia uutta. Usein siellä, missä on geokätkö, on myös jotakin nähtävää kuten luola, maisemat, lintutornit, vuori, museoita tai muistomerkki.

Itselle jäi retkiltämme mieleen muun muassa eräässä paikassa iso keinu, jossa nuorisomme alkoi keinua. Poikien kiinnostus keinumiseen oli suurempi kuin geokätkön etsimiseen, ja pojat saivat keinua. Ajattelen senkin olleen heille kokemus ja kun kerta 15-16-vuotiaat pojat innostuvat keinumaa, niin miksei heidän antaisi keinua vaikka geokätköä tulimmekin etsimään. Keinuu oli houkutin, joka mahdollisti nuorten toimin-

nan eli keinumisen. Pitää olla houkutin jonka avulla lasten leikki pääsee käyntiin (Rappe ym. 2003, 84).

Minusta geokätköily sopii hyvin lastensuojelulaitoksen vapaa-aikaan, yhdessä tekemiseen. Mielestäni ohjaajan rooli on kuitenkin suuri ja ohjaajalla pitää olla silmää sille, koska on hyvä lopettaa etsinnät ja mille geokätkölle kannattaa ketäkin nuoria viedä. Geokätköilyä ei mielestäni kannata lähteä nuorten kanssa tekemään, jos ohjaaja ei itse ole siitä innostunut.

Lähdin viemään geokätköilyä lastensuojelulaitoksen arkeen, mutta lopulta huomasin sen olevan lähinnä keino, joka vei meidät yhdessä tekemiseen, yhdessä olemiseen, nähtävyyksien äärelle ja toisinaan aika hävisi. Tällä tarkoitan sitä, että kiire hävisi ja luonnon ympäröiminä nuorista tuli aivan uusia piirteitä esille. Luonto rauhoitti heitä ja heille tuli muistoja mieleen joista he puhuivat, esimerkiksi mitä olivat pienenä tehneet tai mitä vanhemmat olivat kertoneet esimerkiksi metsässä asustavasta peikosta. Luonnossa kulkeminen on kokemista, arjesta irrottautumista ja muistelua eli luonto elvyttää meidän mieltämme.

Luonto tarjoaa elvyttävää hoivaa, jossa arjen kiire, häiriöt ja vaatimukset katoavat. Luonto tarjoaa myönteisiä kokemuksia, yhteyttä luontoon. Luontoa käytetään myös terapeuttisessa mielessä; luonto auttaa ihmistä tuntemaan myönteisiä tunteita ja huomaamaan kuuluvansa johonkin ja siitä ei seuraa pirstoutuneisuuden tai hajoamisen tunnetta. (Salonen 2005, 67- 68.)

Vinkkinä sille, joka innostuu viemään geokätköilyä lastensuojelulaitoksen vapaa-aikaan, että ensinnäkin kannattaa varata aikaa tarpeeksi, ei kiireellä. Meillä meni reilu tunti kun käytiin yhdellä kätköllä, tunnissa kävin yhden nuoren kanssa kolmella kätköllä, mitkä olivat lähellä. Keskimäärin aikaa retkillä meni kolmesta neljään tuntia. Kannattaa suhteuttaa aika siihen, kuinka kaukana kätköt ovat lähtöpisteestä ja montaako geokätköä on tarkoitus käydä etsimässä. Lisäksi kannattaa huomioida myös se, että onko ajatuksena esimerkiksi paistaa makkaroita retkellä.

Ohjaajan pitää olla itse innostunut geokätköilystä, mielellään myös olla käynyt jonkun geokätkö harrastajan kanssa kokeilemassa geokätköilyä. Jos käytössänne on GPS -laite, tutustu ja opettele laitteen käyttö ennen ensimmäistä retkeä. Mielellään kaksi

ohjaajaa mukaan, toinen ohjaaja voi opetella siinä samalla kun nuoretkin geokätköilyä. Kaksi ohjaajaa on hyvä myös siksi, että jos nuoria on enemmän, niin ohjaajat voivat yhdessä innostaa ja etsiä sekä antaa vinkkejä nuorille.

Innostaja voi olla työntekijä, mutta työntekijä ei anna valmiita ohjeita tai malleja ryhmälleen vaan itse osallistuu toimintaa yhdessä nuorten kanssa. Toiminnassa on tärkeää, että nuorten ja työntekijöiden välinen suhde on avoin. (Ruuskanen ym. 2011, 63.)

Innostaminen ei onnistu, jos itse ei ole asiasta innostunut. Kaikista ihmisistä ei ole innostuttajaksi. Innostaja on esimerkki eli innostaa omalla esimerkillään toimimaan ja saa toiminnan liikkeelle eli on liikkeelle saattajana. (Kurki 2000, 81.)

Vaikka osaisi kuinka hyvin erilaisia teorioita ryhmien toiminnasta, niin se ei yksin riitä toimimiseen, vaan toiminnassa tarvitaan myös hyvää ilmapiiriä. Toiminnallinen ilmapiiri toimii, kun siinä toimija voi vaikuttaa siihen ja pystyy myös vaikuttamaan oman kulttuurin luomiseen. On tärkeää, että innostaja ymmärtää millaisessa maailmassa ihminen elää. (Kurki 2000, 135.)

GPS -laitteen hankkimista kannattaa harkita tarkkaan, koska se on kallis ja ilman sitäkin tulee toimeen. Karttojen avulla pärjää pitkälle. Karttoja saa internetistä geokätköily sivuilta, jonne rekisteröityminen on harrastajille ilmaista ja useissa uusimmissa puhelimissa on myös karttapalvelu. Toiset myös käyttävät auton navigaattoria etsinnöissä hyväkseen, koska siihen saa myös laitettua kätkön koordinaatit.

Geokätköilyyn ei välttämättä tarvitse kalliita laitteita, vaan voit päästä harrastamaan geokätköilyä todella edullisesti käyttämällä sitä, mitä kotoa tai työpaikalta löytyy. Nykyään melkein kaikilla on tietokone ja nettiyhteys, ja se riittää kätköilyn aloittamiseen. Geokätköily on halpa harrastus ja myös siksi käyttökelpoinen lastensuojelulaitoksen nuorten kanssa yhdessä tekemiseen.

Toisaalta GPS -laite saattaa sinällään olla nuorten kiinnostuksen kohteena. Kokemukseni mukaan kaikki elektroniset laitteet kiinnostavat ainakin useimpia poikia, ja tätä kiinnostusta voi myös hyödyntää innostettaessa nuoria geokätköilyn pariin. Olin tyytyväinen siihen, että ostin laitteen ja sain huomata miten meidän nuoret osasivat sitä hyvin käyttää ja kunnioittivat laitetta. Nuoret myös huomasivat, että luotan heihin ja

uskallan antaa myös heidän käyttää tätä kallista laitetta. Tässä tuli mielestäni hyvin esiin luottamus. Koska aion käydä ja olen käynyt omalla vapaa-ajallani geokätköjä etsimässä, niin laitteesta on myös minulle hyötyä.

Pohtiessani kyselyyn osallistuneiden vastauksien todenperäisyyttä, niin tulin vakuutuneeksi siitä, että ne ovat totta. Koska kyse on nuorten kanssa toimimisesta ja työvälineestä, joka helpottaa meidän työtämme, niin miksi ohjaajat eivät sitä käyttäisi. Pohdin myös omaa osallisuuttani, ja mielestäni tällä hetkellä geokätköily on liian paljon minuun sidottu. Vaikka päättötyöni loppui tähän, niin innostamista ja tehtävää on vielä laitoksessamme geokätköilyn juurruttamisessa arkipäiväämme. Geokätköily ei saisi olla liikaa sidoksissa yhteen ohjaajaan, vaan sen pitäisi olla kaikkien käytettävissä.

Ajattelisin, että ohjaajien kouluttaminen geokätköilyyn auttaisi tässä asiassa. Tämä jää nyt työnantajan pohdittavaksi, että onko työnantaja valmis kouluttamaan ohjaajia geokätköilyyn ja juurruttamaan geokätköilyn laitoksemme arkipäivään.

Alkuun olin suunnitellut tekeväni kirjallisen kyselyn myös nuorille. Kyselyn tekeminen nuorille jäi aivan liian myöhäiseen ajankohtaan ja tästä johtuen luovuin kyselystä. Kyselyjen tulokset eivät myöskään olisi enää olleet luotettavia, koska kysely olisi tehty kun retkistä oli kulunut turhan pitkä aika, eikä osa nuorista enää ole lastensuojelulaitoksessamme vastaamassa kyselyihin.

Jos nyt alkaisin tekemään samaa päättötyötä, niin panostaisin enemmän nuorten kanssa keskusteluun ja kokemuksista kyselyyn heti retkien jälkeen. Tällöin mielestäni tulisi paremmin esille nuorten näkemys geokätköilystä. Tietoisesti lisäisin myös yleistä keskustelua retkien jälkeen geokätköily kokemuksista.

Opinnäytetyöni kautta lähti lastensuojelulaitoksessamme käyntiin geokätköily. Tätä voi kehittää vielä paljon eteenpäin, nyt vasta opettelimme geokätköilyn ns. ensimmäistä tasoa, joten meillä on vielä paljon opittavaa ja uskon, että tämä tulee osaksi nuorten vapaa-aikaa, jota he viettävät lastensuojelulaitoksessamme.

Ongelmia opinnäytetyössäni minulla oli teoriaosuudessa, joka jäi vieläkin lyhyeksi. Teoriassa olisi pitänyt ottaa enemmän yleisellä tasolla, mutta otin vain ne, mitkä aja-

tellen vaikuttavat geokätköilyyn. Tehtyihin tutkimustuloksiin minun olisi myös pitänyt perehtyä paremmin, mutta minulle tuli aikapula näin loppusuoralla.

Mielestäni geokätköily sopii hyvin sosiaalialan työntekijöiden työkaluksi ja etenkin kuntouttavaa työtä tekeville. Näen myös geokätköilyn työntekijöiden työhyvinvoinnin ylläpitämiseen sopivana.

Jatkotutkimusidea olisi tarkastella geokätköilyn käyttöä mielenterveys- tai päihdekuntoutuvien keskuudessa. Tutkia voisi myös geokätköilyä lastensuojelulaitoksen nuorten silmin katsottuna.

LÄHTEET

Autio Tuire, Kaski Satu. 2005. Ohjaamisen taito. Helsinki: Edita Prima Oy

Fyysinen aktiivisuuden suositus 7-18 vuotiaille. 2008. Helsinki: Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry.

http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/080129Liikuntasuositus-kirja%28kevyt%29_08.pdf. 2008. Luettu 1.10.2012

Geocache 2012. <http://www.geocache.fi/terms/info.php>. Luettu 17.11.2012.

Geokätköily 2012.

<http://www.geokatkoily.fi/geokatkoily/etsiminen/katkokuvaus.html>.

Luettu 17.11.2012

Green Care Filand 2012.

<http://www.gcfiland.fi/MitaOnGreenCarePaavalikko?name=luonto&parentName=MitaOnGreenCarePaavalikko&parentSubName=MitaOnGreenCarePaavalikko>. Luettu 17.10.2012

Kinnunen Maarit. 2010. Geojästi ja kymmenen komeata kätköä: geokätkö elämyksen lähteenä. Lahden Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Matkailuala.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/16031/Kinnunen_Maarit.pdf?sequence=1 Luettu 23.11.2012.

Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto, Peda.net 2004

http://peda.net/veraja/vep/tietoveraja/psykykinenhyvinvointi/fyysinen_hyvinvointi/liikunta_ja_psykyke.

Päivitetty 17.9.2012, luettu 14.10.2012

Kurki Leena. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer -paino oy.

Kurki Leena. Oppimateriaali. Lyhennelmä artikkelista. "Sosiokulttuurisen innostamisen perusteita talviselle yhteisötaiteelle ja taidekasvatukselle".

http://ace.ulapland.fi/talvitaide/oppimateriaalia/talv_ympkasvatus.html. Luettu 25.11.2012.

Lankinen, Sanna. 2010. Geokätköily palvelutuotteena: Geokätköilyn tuotekehittäminen Suomen Urheiluopiston Vierumäen yritysasiakkaita palvelevaksi tuotteeksi. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19374/Lankinen_Sanna.pdf?sequence=2 Luettu 24.11.2012.

Linna, Annakaisa. 2011. Geokätköily ympäristökasvatuksen menetelmät. Aulangon geokätköt. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Metsätalouden koulutusohjelma.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39319/Ainokaisa%20Linna_theus.pdf?sequence=1 Luettu 24.11.2012.

Metsähallitus 2012.

<http://www.luontoon.fi/Harrastukset/geokatkoily/Sivut/Default.aspx>

Luettu 22.1.2012.

- Nuori Suomi 2012. <http://yhdistykset.ekarjala.fi/kamiza/Nuorisuomi.html>. Artikkelin teksti: Anne Honkanen. Luettu 20.10.2012.
- Rappe Erja, Linden Leena, Koivunen Taina. 2003. Puisto, puutarha ja hyvinvointi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Ruuskanen Petri T, Savolainen Katri, Suonio Mari (toim.) 2011. Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä. Painettu EU:ssa: Copyring c UNIPress.
- Salonen Kirsi. 2005. Mieli ja maisemat. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Salonen Kirsi. 2010. Mielen luonto. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma. Helsinki: Green Spot.
- Sandström Marita. 2010. Psyhyke ja aivotoiminta. Neurofysiologinen näkökulma. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry 2009.
http://slubin.directo.fi/@Bin/5c95bd7b0e01720b5c14a2222a0c2ed4/1353865112/application/pdf/3244703/Liikuntatutkimus_nuoret_2009_2010.pdf Luettu 24.11.2012.
- Tapaninen Annikki, Kauppinen Tapani, Kivinen Kirsti, Kotilainen Helinä, Kurenniemi Marja, Pajukoski Marja. 2002. Ympäristö ja hyvinvointi. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Terve Media Oy 2007.<http://www.poliklinikka.fi/?page=5331684&id=2752831>
Päivitetty 19.3.2007, luettu 30.1.2012
- Tiede & Liikunta. 6/2010. <http://lts.fi/julkaisut/liikunta-ja-tiede/liikunta-ja-tiedelehti-62010/liikunnan-vaikutus-nuorten-tunne-elaman-ja>. Luettu 23.11.2012.
http://lts.fi/sites/default/files/page_attachment/lt610_tutkimusartikkelit_kantomaa_lowres1.pdf. Luettu 23.11.2012.
- Tietosuojavaltuutetun toimisto 2012. <http://www.tietosuoja.fi/1577.htm> (Henkilötietolaki 523/1999). Luettu 2.11.2012
- UKK-instituutti. 2012. <http://www.ukkinstituutti.fi/terveysliikuntauutiset/uutinen/95>. Artikkelin kirjoittanut Olavi Paronen YTM, erikoistutkija 1/2012. Luettu 5.10.2012
- Yle Areena. 2012.
http://yle.fi/tekstiv/arkisto/ymparisto/luonto_elvyttaa_mielen_ja_kehon_1293.html.
Päivitetty 22.1.2012. Luettu 26.11.2012

Hei!

Päättötyöni kautta on tullut laitokseemme geokätköily, johon muutama ohjaaja on myös ollut osallisena ja nyt tarvitsisin teidän kaikkien mielipiteitä soveltavuudesta meidän käyttöön/käytäntöön nuorten kanssa toimimiseen. Toivon, että kertoisit rehellisesti oman mielipiteesi ja nimeä ei tarvitse laittaa. Vastauksia käytän päättötyössäni työarviointi kohdassa.

Kiitos! – Maritta -

Oletko jatkossa valmis lähtemään nuorten kanssa geokätköjä etsimään?

Oletko kuullut nuorten puhuvan geokätkö retkistämme? ja millä mielellä nuoret ovat puhuneet?

Oletko huomannut nuorissa mitään eroa, kun olemme tulleet kätköilyltä?

Millaista tietoa tarvitsisit lisää geokätköilystä?

Kannattaako mielestäsi geokätköilyä ”juurruttaa” meidän toimintaan? ja miksi?

Mitä muuta haluat sanoa?

LIITE 2(1).

Monisivuinen liite

LIITE 2(2).

Monisivuinen liite

LIITE 2(3).

Monisivuinen liite